

Iiro Litmanen

VASTASYNTYNEEN TUTKIMINEN – VIDEO OPETUSKÄYTTÖÖN

Syventävien opintojen kirjallinen työ
kevätlukukausi 2021

Iiro Litmanen

VASTASYNTYNEEN TUTKIMINEN – VIDEO OPETUSKÄYTTÖÖN

Lääketieteellinen tiedekunta, kliininen laitos

Lastentautioppi

kevätlukukausi 2021

Ohjaaja: dosentti Helena Lapinleimu

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteellinen tiedekunta

LITMANEN, IIRO: Vastasyntyneen tutkiminen – video opetuskäyttöön

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 1 s.
Lastentautioppi
Helmikuu 2021

Syventävien opintojen opinnäytetyönä on tehty yksityiskohtainen ja havainnollistava opetusvideo vastasyntyneen tutkimisesta. Kattavaa suomenkielistä opetusvideota aiheesta ei ole aikaisemmin julkaistu. Opetusvideo on kuvattu Turun yliopistollisen keskussairaalan tiloissa. Kirjallinen lupa vastasyntyneen tutkimisen kuvaamiseen, ja materiaalin käyttöön ja julkaisuun on pyydetty videolla esiintyvien vastasyntyneiden vanhemmilta.

Vastasyntyneen tutkimisen tarkoituksena on löytää mahdolliset rakennepoikkeavuudet ja muut neonatologiset ongelmat, jotta ne saataisiin hoidettua mahdollisimman varhain. Vastasyntyneen huolellinen ja järjestelmällinen tutkiminen saattaa joskus olla hengenpelastava toimenpide.

Videolla käsitellään vastasyntyneen tutkiminen kohta kohdalta seikkaperäisesti, minkä lisäksi annetaan yleisiä ohjeita vastasyntyneen tutkimiseen liittyen. Videolla on pyritty nostamaan esiin erityisesti ne tilanteet, joissa vastasyntyneen tila vaatii jatkotutkimuksia. Videon on tarkoitus toimia Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan lastentautiopin kurssin oppimateriaalina. Lisäksi videota tarjotaan valtakunnalliseen MEDigi-tietopankkiin käytettäväksi opetusmateriaalina myös muissa Suomen yliopistoissa.

Videon lisäksi tehdyssä abstraktissa selvitetään, minkälaisia suosituksia ja ohjeistuksia vastasyntyneen tutkimisesta on julkaistu Suomessa ja muualla maailmassa.

Asiasanat: vastasyntyneen tutkiminen, opetusvideo

Vastasyntyneen tutkiminen – video opetuskäyttöön

Vastasyntyneen tutkiminen on syytä tehdä huolellisesti ja systemaattisesti, jotta mahdolliset rakennepoikkeavuudet ja muut neonatologiset ongelmat saadaan diagnosoitua ja hoidettua mahdollisimman varhain. Tämä saattaa joskus olla hengenpelastava toimenpide.

Vastasyntyneen tutkimisesta ei ole saatavilla virallista Käypä hoito -suositusta. Myöskään esimerkiksi Suomen Lastenlääkäriyhdistyksellä ei ole julkaistuna suosituksia vastasyntyneen tutkimisesta. Sen sijaan vastasyntyneen tutkimista koskevia käytännön ohjeita annetaan suomenkielisissä julkaisuissa muun muassa lastentautien oppikirjoissa ja Terveystieteissä^{1,2}.

Vastaavasti kansainvälisistä julkaisuista löytyy käytännönläheisiä suosituksia vastasyntyneiden tutkimisesta kattavasti esimerkiksi säännöllisesti päivitettyä, lääketieteellistä tutkimustietoa sisältävältä UpToDate-sivustolta³. Myös yhdysvaltalainen lastenlääkärijärjestö American academy of pediatrics (AAP) on laatinut omat ohjeistukset vastasyntyneiden tutkimisesta kaksiosaisena julkaisuna^{4,5}. Eurooppalaiselta lastenlääkäriyhdistykseltä European Paediatric Associationilta (EPA-UNEPSA) tai Nordic Pediatric Societyltä ei vastaavanlaisia julkaisuja löydy.

Tarkkaa ajankohtaa vastasyntyneen tutkimiselle ei kaikissa suosituksissa anneta. Tutkimus suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen vuorokauden aikana tai viimeistään ennen sairaalasta kotiutumista^{1,3,6,7}. Toistettua tutkimusta suositellaan tehtäväksi muutaman päivän ikäisenä, mikäli vastasyntynyt on tutkittu alle yhden vuorokauden kuluttua syntymästä¹. Turun yliopistollisessa keskussairaalassa käytäntö on tutkia vastasyntyneet kahden vuorokauden ikäisinä.

Suositus vastasyntyneen tutkimusjärjestyksestä vaihtelee. Useimmissa lähteissä verenkierron ja hengityksen tutkiminen suositellaan sijoittamaan tutkimuksen alkupäähän, koska tutkimuksen alussa vastasyntynyt on usein rauhallinen ja hiljaa, jolloin tutkimuksella on paras mahdollisuus onnistua¹⁻³. Tämän jälkeen eri elinsysteemit arvioidaan mahdollisimman joustavasti rinnakkain. Lasta ärsyttävät tutkimukset suositellaan suoritettaviksi järjestyksessä viimeisenä^{1,2}. Tutkimuksen suorittamista systemaattisesti samassa järjestyksessä suositellaan mahdollisten unohdusten välttämiseksi ja tutkimuksesta saatavan informaation maksimoimiseksi^{1,3,6}.

Syventävien opintojen opinnäytetyönä on tehty yksityiskohtainen ja havainnollistava opetusvideo vastasyntyneen tutkimisesta. Videolla käsitellään tutkimus kohta kohdalta seikkaperäisesti, minkä lisäksi annetaan yleisiä ohjeita vastasyntyneen tutkimiseen liittyen. Videolla on pyritty nostamaan esiin erityisesti ne tilanteet, joissa vastasyntyneen tila vaatii jatkotutkimuksia. Videon on tarkoitus toimia Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan lastentautiopin kurssin oppimateriaalina. Lisäksi videota tarjotaan valtakunnalliseen MEDigi-tietopankkiin käytettäväksi opetusmateriaalina myös muissa Suomen yliopistoissa.

1. Rajantie J, Heikinheimo M, Renko M. *Lastentaudit*. 6. painos. Duodecim; 2016.
2. Vastasyntyneen tutkiminen. *Duodecim Lääkärin käsikirja*.
3. Mckee-Garrett TM. *Assessment of the Newborn Infant-UpToDate*. www.uptodate.com
4. Lewis ML, Eisenhower DD. *A Comprehensive Newborn Examination: Part I. General, Head and Neck, Cardiopulmonary*. Vol 90.; 2014. www.aafp.org/afp
5. Lewis ML, Eisenhower DD. *A Comprehensive Newborn Examination: Part II. Skin, Trunk, Extremities, Neurologic*. Vol 90.; 2014. www.aafp.org/afp
6. Tappero EP, Honeyfield ME. *Physical Assessment of the Newborn - A Comprehensive Approach to the Art of Physical Examination*. Fifth Edition. Springer Publishing Company; 2014.
7. Lissauer T, Fanaroff AA, Miall L, Fanaroff J. *Neonatology at a Glance*. Third Edition. (Lissauer T, Famaroff AA, Miall L, Fanaroff J, Hoque N, Crowley MA, eds.). John Wiley & Sons, Ltd; 2016.